

tema | SUNDHEDSRÅDGIVNING

FOTO: SEGES

Ny bekendtgørelse om sundhedsrådgivning

Først i december træder en ny bekendtgørelse om sundhedsrådgivning i kraft. Den omfatter bl.a. krav om besøg med fokus på dyrevelfærd og smittebeskyttelse.

En ny bekendtgørelse om sundhedsrådgivning træder i kraft i starten af december. Med den stilles der ekstra skarpt på dyrevelfærd og smittebeskyttelse. To årlige sundhedsrådgivningsbesøg skal dedikeres dyrevelfærd i besætningen. Denne ændring erstatter de tidligere krav om egenkontrol med dyrevelfærd. Ét årligt besøg skal handle om smittebeskyttelse. Med sidstnævnte ændring er det således ikke

længere kun besætninger over 350 dyreenheder, der omfattes af lovkrav om at tænke i smittebeskyttelse, men alle besætninger – store som små, der har en sundhedsrådgivningsaftale.

For både dyrevelfærds- og smittebeskyttelsesbesøg gælder det, at der ikke er detaljerede krav om nøjagtigt, hvad man skal tage op og hvordan. Det er i stedet rammerne og forholdene i den enkelte besætning, man skal se på, og her er det op til dyrlægen og landmanden at afgøre, hvad der giver mest mening. Dog er det et krav, at der skal udfærdiges en handlingsplan, hvis der konstateres problemer på et område.

En væsentlig ændring i bekendtgørelsen er desuden, at de obligatoriske undersøgelser af dyr i risikogrupperne nykælvere, kalve og goldkøer ikke længere er en fast del af et rådgivningsbesøg. I stedet afgør dyrlæge og landmand, hvad der er relevant at se på. Der er altså tale om et mere fleksibelt system. Disse ændringer betyder tilsammen, at indsatsen overfor smittebeskyttelse og dyrevelfærd bliver mere løsningsorienteret, fremfor formel og generel.

Nu handler det ikke om papir

Formand for Landbrug & Fødevarer, Kvæg, Peder Philipp, er meget tilfreds med ændringerne.

”Det her er et stort fremskridt i retning mod at forbedre velfærden og smittebeskyttelsen i vores besætninger, fordi det er forholdene i den enkelte besætning, det kommer til at handle om. Nu handler det ikke om papir, men om at snakke hverdagen igennem med dyrlægen.

Det er i høj grad det, vi har arbejdet på at opnå, fordi det er en langt mere løsningsorienteret ord-

”Det her er et stort fremskridt i retning mod at forbedre velfærden og smittebeskyttelsen i vores besætninger, fordi det er forholdene i den enkelte besætning, det kommer til at handle om.” Peder Philipp

ning, og det har man lyttet til,” lyder det fra Peder Philipp.

”Det er samarbejdet og det fælles fokus mellem landmand og dyrlæge, der kan flytte noget,” mener han.

Peder Philipp understreger samtidig, at det også er helt rigtigt, at smittebeskyttelse i endnu højere grad bliver en disciplin for alle besætninger – ikke kun de store.

Dyrlægeforeningen bakker op

Også formand for Dyrlægeforeningens Sektion Kvæg, Jens Philipsen er godt tilfreds med ændringerne.

”Den nye bekendtgørelse giver nogle nye og gode muligheder for det problemorienterede samarbejde, og vi er kommet af med nogle ikke altid relevante regler for vores arbejde på rådgivningsbesøgene,” forklarer Jens Philipsen og fortsætter:

”Nu kan vi se på nøjagtigt det, som landmanden slås med i sin besætning. Med andre ord tager arbejdet med fx dyrevelfærd og smittebeskyttelse udgangspunkt i besætningen, hvilket jo er meget mere løsningsorienteret. Derfor håber jeg virkelig, at både landmænd og dyrlæger tager godt imod de nye ændringer og bruger dem konstruktivt, så vi kan øge fokus på de relevante udfordringer til gavn for dyr og landmand,” lyder det fra Jens Philipsen.

TÆNK I SMITTEBESKYTTELSE

Der er hele tiden nye – og i Danmark udryddede – sygdomme i spil, som vi skal passe på.

I foråret blev et kreatur aflivet i den frivillige karantæne pga. smitte med IBR, og i efteråret havde Danmark den første mistanke om Lumpy Skin Disease. Sygdommen er kommet til Europa efter i mange år kun at have været i Afrika.

Det er altså helt afgørende både for den enkelte besætning og for landets eksport- og sundhedsstatus som helhed, at alle tager ansvar og tænker i smittebeskyttelse.

Brug de mange redskaber, som styrker arbejdet med smittebeskyttelse og dyrevelfærd. For eksempel det helt nye brætspil 'Smittejagten'.

SEGES arbejder løbende på at indhente ny viden om både dyrevelfærd og smittebeskyttelse. Og i den sammenhæng er der udviklet forskellige værktøjer, som kan understøtte en positiv udvikling i besætningerne indenfor begge områder.

Brætspil og film om smittebeskyttelse

Som noget helt nyt lancerer SEGES spillet 'Smittejagten'. Spillet er et brætspil, som kan bruges til at øge fokus på smittebeskyttelse, fx blandt medarbejderne på bedriften eller som et anderledes input på erfagruppermødet. Det er også målet at introducere spillet på landbrugsskolerne i den kommende tid.

"Smittejagten er et spil, som minder lidt om Trivial Pursuit," forklarer dyrlæge Lars Pedersen, SEGES, som er en af folkene bag.

"Når man flytter med spillebrikkerne på brættet, ledes man rundt på en bedrift og bli-

ver stillet over for en række spørgsmål inden for relevante fokuspunkter bl.a.: Kvægningsboks, kalve/ungdyr og malkning. Spørgsmålene og svarene kan give en rigtig god snak om de forskellige emner og naturligvis øge deltagerens viden. Og så handler det selvfølgelig om at vide mest og vinde," smiler Lars Pedersen.

Et andet, nyere redskab til arbejdet med smittebeskyttelse er den række film, som SEGES har produceret det seneste år. Filmene foregår på bedriften, hvor man på maks. tre minutter får vist og gennemgået best practice på en letforståelig måde. Emnerne er bl.a. mælkefodring af kalve, malkning, rene yvere og brug af kvægningsboks.

Filmene finder du på LandbrugsInfo > Kvæg > Sundhed og sygdomme > Smittebeskyttelse – klik på 'Film' i højre margin. Samme sted finder du også en række faktaark, lige til at printe ud, som kort og enkelt giver gode råd om smittebeskyttelse inden for forskellige områder.

Hvis du er interesseret i 'Smittejagten', kan du kontakte Lars Pedersen: larp@seges.dk, mob. 4019 5828.

Udsnit af spillet 'Smittejagten', som sætter fokus på smittebeskyttelse og fx kan bruges blandt medarbejdere på bedriften eller som et anderledes input på erfagruppermødet.

Besætningsanalyse med Biosecure

På Københavns Universitet arbejdes der for tiden på at udvikle et nyt analyseværktøj, som peger på, hvor de svage led i besætningens smittebeskyttelse er. Det er et internetbaseret værktøj, hvor man besvarer en række spørgsmål, som bl.a. analyserer arbejdsrutiner og efterfølgende tildele en score for forskellige områder. Det kan for eksempel fortælle, om man håndterer råmælksfordelingen godt nok – eller om man scorer lavt, så det er her, man skal sætte ind. Værktøjet forventes klart til brug i løbet af foråret og vil være oplagt at bruge i forbindelse med sundhedsrådgivningsbesøg med fokus på smittebeskyttelse, men det er naturligvis helt frivilligt.

Velfærdsvurdering i DMS

SEGES har, i samarbejde med Dyrlægeforeningen, udviklet et skema, som landmand og dyrlæge kan vælge at bruge i forbindelse med velfærdsbesøgene i sundhedsrådgivningen. På 25 tilfældigt udvalgte køer i besætningen vurderer dyrlægen huld, hasetrykninger, andre trykninger og halt-hed. Vurderingen giver et rigtig godt overblik over velfærden generelt i besætningen og er et fingerpeg om, hvorvidt der er områder, man skal se nærmere på.

Der arbejdes desuden på at integrere velfærdsvurderingen i DMS. Blandt andet så dyrlæge og landmand kan få hjælp til at udvælge dyr til velfærdskontrol og mulighed for at registrere velfærdsparametrene. Samtidig kommer der en analyseudskrift, så landmanden på sigt kan se udviklingen i velfærdsparametrene for besætningen. Det er dog helt op til landmand og dyrlæge sammen at beslutte, om de ønsker at registrere velfærdsparametrene i DMS. Muligheden forventes implementeret i DMS inden udgangen af året.

/KIRSTEN MARSTAL

Få mest muligt ud af rådgivningsbesøget

Tag godt imod det årlige rådgivningsbesøg om smittebeskyttelse. Brug det til tjek af de daglige rutiner, og brug det som en vigtig løftestang til at sikre besætningen mod smitte.

Sundhedsrådgivning handler tit – blandt meget andet – om smittebeskyttelse. Men med den nye bekendtgørelse får vi nu ét årligt besøg, hvor smittebeskyttelse alene er omdrejningspunktet.

"Det er en kæmpe fordel. Men også en nødvendighed, når vi ser, hvordan nye sygdomme hele tiden dukker op i landene omkring os, og når vi oplever, hvor komplekse de smitsomme sygdomme, vi har, kan være at slippe af med igen", forklarer dyrlæge Lars Pedersen, SEGES Kvæg.

Han opfordrer derfor til at benytte det årlige rådgivningsbesøg til konkret at arbejde med at finde områder, hvor besætningens smittebeskyttelse kan styrkes.

"Det er altid sådan, at når man sætter fokus på et område, finder man ting, der kan forbedres, som man ikke har været opmærksom på. Jeg var selv for nylig i en besætning, hvor man gjorde meget ud af

råmælks håndteringen. Men framalkningsspannen til råmælk var beskidd, og håndteringen af kalve, der ikke ville drikke, foregik med en gødningsforurennet hånd ind i kalvens mund. Og så var indsatsen i forhold til

råmælks håndteringen jo spildt. Men det kan være svært selv at få øje på den slags fejl, fordi det netop er rutiner. Så brug de obligatoriske besøg til reelle forbedringer og tjek af de daglige rutiner. Det gælder i øvrigt hvad enten det drejer sig om dyrevelfærd eller smittebeskyttelse", lyder det fra Lars Pedersen.

/KIRSTEN MARSTAL

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

For mange køer aflives forkert

Korrekt aflivning omfatter afblødning af dyret efter bedøvelse med boltipistol. Det undlader alt for mange kvægbrugere.

Mere end 5 pct. af de køer, der skydes med boltipistol, afblødes ikke. Det viser SEGES Kvægs seneste opgørelse fra oktober måned. Det er en kraftig stigning sammenlignet med de tre foregående opgørelser, der lå på 0 pct. (april 2015), 1 pct. (oktober 2015) og 2,5 pct. (april 2016).

"Det er meget skuffende, at så mange kvægbrugere vil løbe den reelle risiko, der er, for at en ko vågner op igen efter at være blevet skudt med boltipistol," siger dyrlæge Peter Raundal, SEGES Kvæg og fortsætter:

"Og uanset om man tror, at dyret dør ved skydning med boltipistol, kræver lovgivningen, at dyret

afblødes straks efter – der er ingen vej udenom."

For at sikre dyrevelfærden, også i forbindelse med aflivning, undersøger SEGES Kvæg jævnligt stikprøver af alle køer og kalve, der bliver indleveret til DAKA. Efter hver undersøgelse er resultatet blevet offentliggjort, og der er blevet gjort opmærksom på, hvorledes korrekt aflivning skal foretages. Samtidig har alle kvægbrugere, der har indleveret ikke-korrekt aflivede dyr, fået et brev, der understreger nødvendigheden af at afbløde.

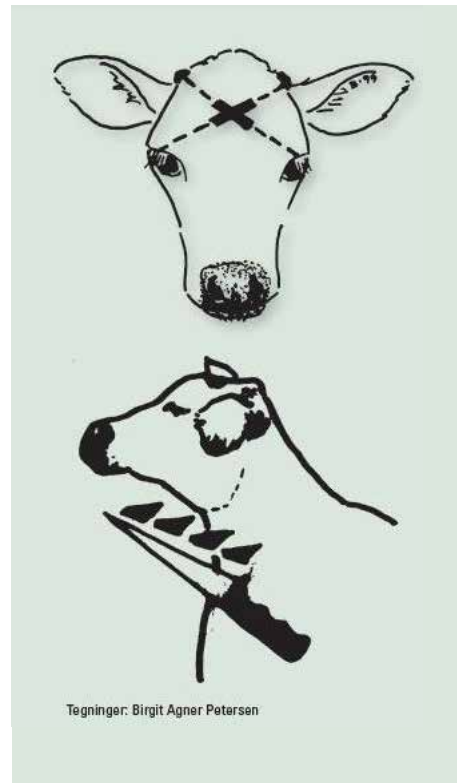
"Jeg har derfor svært ved at tro, at den manglende afblødning kan skyldes uvidenhed, og hvis man er i tvivl om aflivningsproceduren, skal man tage fat i sin dyrlæge og få den nødvendige instruktion," siger Peter Raundal.

For kalve ser det ikke meget bedre ud. Ved de fire undersøgelser fra april 2015 til oktober 2016 har andelen af ikke-korrekt aflivede ligget mellem 4,5 pct. og 7,5 pct.

Alle kalve, der skydes med boltipistol, skal også afblødes.

Selvdøde dyr indgår ikke i statistikken.

/KIRSTEN MARSTAL, PETER RAUNDAL

Tegninger: Birgit Agner Petersen

Tegningen viser korrekt aflivning med positionering af boltipistol og efterfølgende afblødning.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

LDP 2020

Miljø- og Fødevarerministeriet
NaturErhvervstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Undgå de tre mest oplagte kilder til metal i foderet

Mørnet metalnet under taget, fyldt magnet på fuldfoderblanderen og gamle dæk på ensilagen er de faktorer, man bør undgå i forhold til metalsplinter i foderet.

Nogle tænker måske på mønede dæk fra ensilageafdækning, når kilden til de fatale metalstumper i foderet skal findes. Og det er da også netop nu tid til at gennemgå dækkene, der på nogle stakke har ligget derude siden det tidlige forår. Og som måske blev vurderet lidt hurtigt i en hektisk tid med græshøst.

"Hvis der er dage, hvor der er lidt stille hen over vinteren, og man har brugt ældre dæk eller dæksider, vil jeg anbefale, at man bruger en eftermiddag på at gennemgå ensilagestakkene og udskifte de dæk, der ved nærmere øjesyn udgør en risiko for, at der kommer metaltråde i foderet. Og allerbedst er det, hvis man bruger dæksider af lastbildæk i stedet for hele dæk, da de er i en langt højere kvalitet og derfor giver mindre risiko for at afgive metaltråde," råder afdelingsleder Rudolf Thøgersen, SEGES Kvæg.

Som følge af politisk fokus på emnet vil Fødevarestyrelsens kontrollører have øget fokus på afdækningsmateriale i kommende kontroller. Ifølge Foderhygiejneforordningen er landmanden for-

pligtet til at sikre, at foderet ikke har negativ indvirkning på dyrenes sundhed. Kontrollørerne kan dermed sanktionere, hvis de vurderer, at dårligt afdækningsmateriale medfører risiko for, at der afgives metaltråde til foderet.

Metalnet under taget

En, måske overset, kilde til metalstumper i foderet er, ifølge specialkonsulent Niels Bastian Kristensen, det metalnet, der sidder under taget i nogle stalde.

"Det holder altså ikke evigt, og når det så begynder at mørne, drysser der små metalstykker ned i hele stalden og dermed også i foderet," er Niels Bastian Kristensens erfaring.

Fuldfoderblanderen er sidste chance

Foderblanderen er sidste chance for at fange metalstykker inden udfodring. De fleste fabrikker af foderblandere har magnetløsninger, der kan monteres enten på snegle eller låge i blandekarret. Magneter på foderblanderen har flere gode egenskaber. De fanger farlige metalstykker, de fanger små metalstykker, som måske ikke er farlige i sig selv, men som fylder magneterne i kørerne op og endelig kan man være så heldig, at det værktøj, man tror, man har smidt væk, sidder på en magnet i blanderen. Ifølge Niels Bastian

Kristensen er det vigtigste at få magneterne monteret, og derefter skal de renses jævnligt.

"Det er vigtigt med gode rutiner omkring tjek af foderblanderen – ikke kun magneterne, men tjek også knive, snegleskær- og sko, sneglekanter og evt. fastgroede foderrester. Vær opmærksom på, at magneter i foderblandere er meget kraftige, så hold din mobiltelefon på god afstand, kom ikke i nærheden af magneterne, hvis du bruger pacemaker og rens ikke magneterne med de bare hænder, da metallet sidder utrolig godt fast, og der derfor er stor risiko for, at man skærer sig," lyder anvisningerne fra Niels Bastian Kristensen.

/LONE SYLVEST SØGAARD

Niels Bastian Kristensen opfordrer alle til at montere magneter i fuldfoderblanderen – og huske at tømme dem jævnligt. Som det ses, har de en effekt.

Mælkeproducenternes fremtidsplaner

En tredjedel af de danske mælkeproducenter ønsker at udvide besætningen. 12 pct. har planer om at stoppe. Det viser en ny spørgeundersøgelse.

Hvilke planer har de danske mælkeproducenter for fremtiden nu, hvor de ikke skal bekymre sig om kvoterne? Og hvad ser de som de væsentligste begrænsninger for at udvikle deres bedrift? To centrale spørgsmål, som SEGES Kvæg har stillet de danske mælkeproducenter i en spørgeundersøgelse. Resultaterne viser, at knap en tredjedel af respondenterne ønsker at udvide besætningen ved en tidshorizont på ti år, mens halvdelen vil fastholde den nuværende besætningsstørrelse. En sjettedel ønsker helt at stoppe som mælkeproducent. Derudover er der en lille andel af bedrifterne, der ønsker at reducere besætningen.

De ønsker at udvide

Det er især yngre landmænd med større besætninger, der ønsker at udvide. Der er dog stor spredning i hvor mange ekstra køer, de ønsker. Godt halvdelen af bedrifterne vil udvide med mellem 26 og 150 køer. Knap en fjerdedel ønsker at udvide med mellem 151 og 300 køer. 14 pct. ønsker at udvide med flere end 300 køer. Resten ønsker bare op til 25 køer mere.

De producenter, der ønsker at udvide med op til 100 årskøer, adskiller sig fra de øvrige ved, at de forventer at udvide med et lavere antal opdræt med års-

køer end de øvrige. Derudover vil godt halvdelen af disse bedrifter kunne klare udvidelsen inden for det eksisterende anlæg eller ved mindre ombygninger. Ejendommene, der ønsker at udvide med flere end 100 køer, vil typisk enten bygge nyt staldanlæg eller forlænge det eksisterende.

Mange af de landmænd, der ønsker at udvide, ser adgang til finansiering som den væsentligste begrænsning for at realisere deres planer. Ved ejendomme, der ligger problematisk i forhold til naturområder, ses miljømæssige begrænsninger som væsentligst.

De fastholder eller reducerer bedriftsstørrelsen

Det overvejende motiv hos dem, der vil fastholde bedriftens størrelse er, at de er tilfredse med den nuværende størrelse. Men for nogle er miljømæssige forhold også et vigtigt motiv, fordi de sandsynligvis er låst fast i forhold til naturområder.

Hos de, der ønsker at reducere besætningen, er årsagen primært et ønske om mere harmoni på bedriften. Eksempelvis bedre harmoni mellem arbejds- og familieliv.

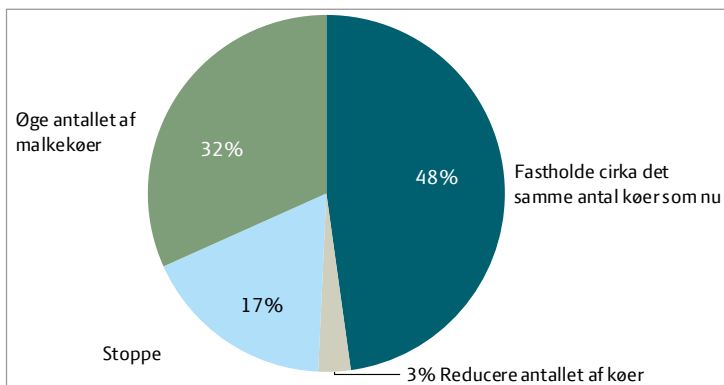
De stopper

De producenter, der ønsker at stoppe, har typisk angivet alder eller personlige forhold som den væsentligste årsag. Dog er der også en del, der har angivet, at forbuddet mod bindestald i 2022 har betydning.

For mange er der tale om en kombination – dvs. ældre landmænd med mindre besætninger i bindestald.

Spørgeskemaet blev sendt til 1.236 ejere af ejendomme, der i marts 2015 havde mælkelevance. 412 mælkeproducenter svarede.

/JANNIK TOFT ANDERSEN

Vær med til at reducere antallet af arbejdsulykker

For mange ulykker i landbruget kræver større fokus på arbejdssikkerhed. Giv dit bidrag til at nedbringe statistikken ved at tage et kursus i arbejdsmiljø.

I 2016 er der på nuværende tidspunkt omkommet tolv personer ved ulykker i landbruget. Det tal skal ned, og det kan det komme ved at øge fokus på arbejdssikkerheden. Derfor tilbyder SEGES nu i samar-

bejde med SAGRO, DM&E, en tredages uddannelse i arbejdsmiljø specifikt målrettet folk i landbruget.

Uddannelsen giver en indgående viden om arbejdsmiljø og arbejdssikkerhed i landbruget. Målgruppen er arbejdsmiljørepræsentanter, ledere i arbejdsmiljøgrupper samt folk i landbruget, som slet og ret er interesserede i et godt og sikkert arbejdsmiljø på bedriften. Der veksles mellem oplæg fra underviser, landmand og arbejdsmiljøkonsu-

Valg til L&F, Kvægs bestyrelse

På Kvægkongres 2017 afholdes valg til L&F, Kvægs bestyrelse

På kongressens første dag 27. februar 2017 afholdes der valg blandt landboforeningsmedlemmerne til Landbrug & Fødevarer, Kvægs bestyrelse.

Landbrug & Fødevarer repræsenteres med syv pladser i bestyrelsen. Fordelingen er fem medlemmer fra landboforeningerne og to medlemmer fra familielandbrugsforeningerne. Sidstnævnte har valgt deres to bestyrelsesmedlemmer i forbindelse med Familielandbrugets årsmøde i oktober 2016, nemlig Doris Nissen fra Familielandbruget SYDVEST og Niels Henrik Keinicke fra Familielandbruget LRS – Vejle.

Frist er 1. februar

Der er nu åbnet for, at der kan opstilles kandidater. Da det er landboforeningernes pladser i bestyrelsen, der skal vælges, er det kun medlemmer af disse foreninger, der kan stille op. Det er også kun landboforeningsmedlemmer, der kan få udleveret stemmeseddel på valgdagen.

Som kandidat skal man være aktivt medlem, være mælke- eller oksekødsproducent, være valgt til et kvægbrugsudvalg og/eller til en bestyrelse i en landøkonomisk forening samt have fem stillere.

Opstillingseddelen og yderligere oplysninger findes på kongressens hjemmeside:

www.kvaegkongres.dk

Der er frist for opstilling af kandidater 1. februar 2017.

Spørgsmål omkring valg til Landbrug & Fødevarer, Kvægs bestyrelse stilles til Maria Heby, 3339 4648, mhe@lf.dk

/MARIA HEBY

KvægNYT udgives af SEGES Kvæg, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N, T +45 8740 5000 REDAKTION Gitte Grønback (ansv.), gig@seges.dk, Lone Sylvest Søgaard, Iss@seges.dk (red), Kirsten Marstal, kfm@seges.dk LAYOUT OG PRODUKTION Inger Camilla Fabricius, icf@seges.dk GRAFIK Chr. E. Christensen, cec@seges.dk FOTO (Hvor ikke andet er nævnt) LandbrugsMedierne KORREKTUR Else-Marie Pedersen, emp@seges.dk WEBUDGAVE Merete Martin Jensen, mcr@seges.dk ANNONCESALG Peter Mølgaard Hansen, T 8740 6670, pemh@seges.dk ABONNEMENT OG ADRESSEÆNDRINGER Susanne Bach Frandsen, T 8740 5251, sbf@seges.dk TRYK GP-TRYK & ZEUNER GRAFISK OPLAG 4.000 hver 14. dag. Indholdet af kvægNYT må gengives med kildeangivelse. Reklameindstik afspejler ikke nødvendigvis SEGES Kvægs holdning til de annoncerede produkter ISSN 1904-3597 (tryk) ISSN 1904-5212 (web).